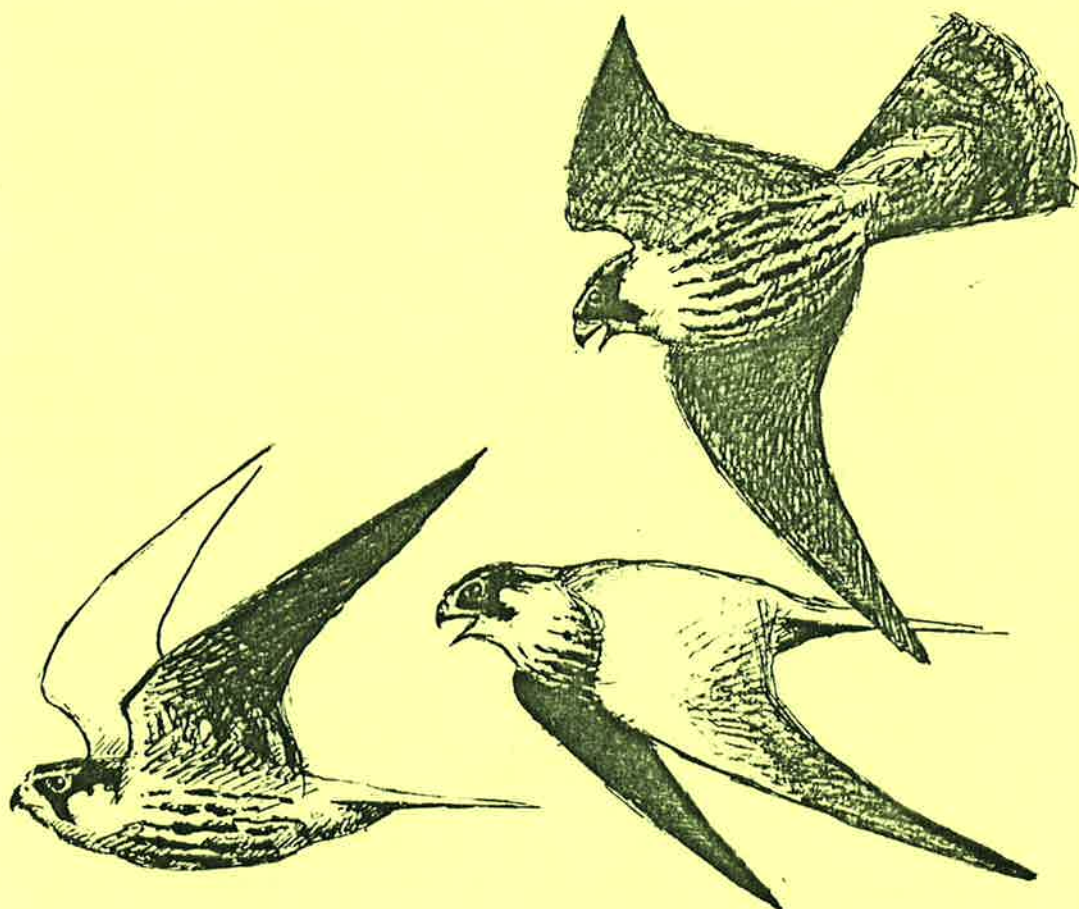

UVEN

1980

J. Allgren 79

LIDKÖPINGS FÅGELKLUBB

Årgång 4

Tidningskommitté:

John Ahlgren

Arne Stagen

Anders Widestrand

UVEN är ett årligt utkommandeorgan för Lidköpings fågelklubb.

Den som önskar medlemskap i föreningen kan vända sig till

Bo Hjelmström, Stötgatan 4 23545

Stig Ödman, Skogsvägen 5 60949

Anders Widestrand, Trässbergsg. 6 60982

Medlemsavgiften är 30:-. Familje- och juniormedlemmar betalar 10:-
(Juniorer=under 20 år)

Medlemsavgiften kan sättas in på klubbens postgirokonto 72 78 59-1
c/o Hjelmström Stötgatan 4 531 33 Lidköping

Rapportmottagare är Göran Axelsson, Hässjegatan 7, Lidköping

Tel: 0510/28325

Obs! För medlemmar finns särskilda rapportblanketter.

Uvrapporter lämnas till Nils Karvik, Blåklöcksvägen 1, Lidköping

Tel: 0510/14238

Innehåll: Häckningsresultat hos fiskgjusen i delar av
Lidköpings kommun 1974-1979. Claes-Göran Ahlgren.
Fågelobservationer 1979 (Göran Axelsson)
Inventeringar under 1979 (Göran Axelsson)
Ölandsresan 1979 (K-E Olofsson)
Vänerskyddskommittén (Anders Widestrand)
Flyttfåglarnas Bosporen (Per Grenabo)
Rapport från berguvsprojektet (Nils Karvik)
Bildandet av en rovfågelgrupp inom klubben (Anders W)
Skrattmåsar och knölsvan i Lidköpings kommun
(Claes Hermansson)

Häckningsresultat hos fiskgjuse i delar av Lidköpings kommun 1974-1979.

Fiskgjusen *Pandion haliaetus* var under hela 1800-talet och ett stycke in på nuvarande sekel, en över hela landet spridd men tämligen sparsamt förekommande häckfågel. Efter fridlysningen i slutet av 1920-talet har stammen stadigt ökat och nådde förmodligen sin högsta numerär efter kriget. Senare har man tyckt sig märka en tillbakagång, en försämring i förnyringen av stammen har klart påvisats av Odsjö och Sondell i manuskript (Österlöf 1973).

Som synes har fiskgjusens utveckling i Sverige varit positiv under första hälften av 1900-talet. I motsats till vissa andra rovfågelarter har fiskgjusen också hållit sin numerär relativt bra även under de tre senaste decennierna.

För att fastställa fiskgjusens status i Västsverige påbörjade undertecknad 1973 en undersökning rörande utbredning, häckningsframgång, ungpåproduktion m m. I Skaraborgs län har årligen sedan 1974 ett sextiotal häckningar kontrollerats, och inom Lidköpings kommun ca 15 häckningar årligen sedan 1974 (se diagram 1).

Metodik.

Fältarbetet utföres under två tidsperioder, dels under april-maj (ca 15/4 - 15/5) och dels under juni-juli (25/6 - 15/7). Under den första perioden kontrolleras tidigare kända häckningsplatser med kikare för att ta reda på om de är besatta eller inte. Någon bokkontroll utföres ej under denna period. Däremot genomföres i allmänhet ett bobesök under tidsperioden 25/6 - 15/7 i syfte att fastställa antalet stora ungar och insamla eventuella rötägg. Sedan 1977 sker även ringmärkning av ungarna i samband med bobesöket efter midsommar.

Misslyckade häckningar.

Som synes av tabell 1 har var tredje häckningsförsök misslyckats i Källandsö skärgård och var fjärde i Söne-Storebergs skärgård sedan 1974. Det högre värdet i Källandsö skärgård (33% misslyckade häckningar) gentemot Söne-Storebergs skärgård (25% misslyckade häckningar) beror med all sannolikhet på det hårda tryck som det rörliga friluftslivet utövar under maj - juli i det förstnämnda området. Under perioden 1974-1979 har 19 häckningsförsök i Källandsö skärgård ägt rum inom fågelskyddade områden (se tabell 2). Även här är resultatet ej tillfredsställande utan i stort sett var tredje häckningsförsök har misslyckats. Man får ej tolka detta resultat med att fågelskyddsområden ej fyller någon funktion. Troligen hade häckningsresultatet varit ännu sämre om häckningar ej varit skyddade eftersom dessa områden är mycket utsatta för störningar från det rörliga friluftslivet.

År 1974 häckade 15 par i Källandsö skärgård medan siffran var 11 par 1979. Utan tvekan har arten minskat i skärgården men möjligen har något par sökt mer ostörda häckningsplatser in på land. Om inte effektiva skyddsåtgärder sätts in kommer arten bli allt ovanligare som häckfågel i Vänerns skärgårdsområden.

Skyddsprogram.

För att säkerställa artens utbredning och antal vid Källandsö måste ett skyddsprogram utformas och genomföras. Ett förslag från min sida är följande:

- 1). Årlig inventering av fiskgjusepopulationen vid Källandsö.
- 2). En utökning av antalet fågelskyddsområden bör ske. En del äldre fågelskyddsområden bör ändras (störningar har ökat) eller i vissa fall helt slopas (ej längre bebodda häckningsplatser).
- 3). Kontinuerlig övervakning av häckningsplatserna vid Källandsö skärgård under helgerna i slutet av maj och början av juni. Som förebild kan den modell som Skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län använde under 1979 för övervakning av fiskgjusen i Vänerns skärgårdar.
- 4). Iordningställa lämpliga häckningsplatser på ostörda lokaler. En flyttning av ett fiskgjusebo några hundra meter kan i många fall ge ett mycket bra resultat.

5). Information till båtfolk vid marinor, hamnar, större bryggor m m i form av stora informationstavlor. Denna information bör bl a belysa vikten av fågel-skyddsområden.

Tabell 1.

År	Källandsö skärgård			Söne-Storeberg skärgård			Lidköpings kommun totalt		
	LH	MH	% MH	LH	MH	% MH	LH	MH	% MH
1974	7	8	53	2	1	33	9	9	50
1975	13	1	7	3	2	40	16	3	16
1976	9	5	36	4	2	33	13	7	35
1977	5	5	50	3	-	0	8	5	38
1978	7	5	42	2	1	33	9	6	40
1979	10	1	9	4	0	0	14	1	7
1974 - 1979	51	25	33	18	6	25	69	31	31

Tabell 2.

Område	Häckningar totalt			Häckningar inom fågel-skyddsområden			Häckningar ej inom fågel-skyddsområden		
	LH	MH	% MH	LH	MH	% MH	LH	MH	% MH
Lidköpings kommun	69	31	31	13	6	32	56	25	31

Claes-Göran Ahlgren

FÅGELOBSERVATIONER AV MEDLEMMAR UR LIDKÖPINGS FÅGELKLUBB 1979.

Sammanställda av Göran Axelsson

Smålon: 1 ex Rackeby 3.6 (AV)

Vit stork: 1 ex Skalunda 14.5 (GJ)

Bergand: som mest 5 ex Truve 19.10 samt 7 olika obs juli - nov och
3 obs under våren (KS)

Alfagel: 2 ex Kinnevikens 27.10 (KS)

Svarta: 7 ex Kinnevikens 19.10 samt 2 obs till under hösten,
1 hane Kedum 1.7 (KS)

Sjöorre: som mest 140 ex 17.11 vid Framnäs (KS)

Salskrake: som mest 8 ex Truve 9.4 (KS), många obs under april

Bjder: 1 hane Kinnevikens 1.5 (KS)

Prutgås: 6 ex Kinnevikens 21.10 (KS, PG), 5 ex Lidköping 4.11 - 7.11 (AW)
2 ex Framnäs 18.11 (KR), 8 ex Sätenäs 15.10 - 19.10 (WS)

Vitkindad gås: 1 ex Kinnevikens 27.10 (KS)

Kungsörn: 1 ex Tore mosse 29.1 (WS)

Havsörn: 1 ex Vänersnäs 2.4 (WS)

Lärkfalk: 1 ex Sätenäs 3.5 (WS), 1 ex Truve 29.8 (KS)

Pilgrimsfalk: 1 ex jagade en duva vid Skaven 8.12 (GA, SL)

Kustpipare: 6 ex Truve 22.9 (AW), 4 ex Truve 25.8 (KS) samt ytterligare
några obs av enstaka fåglar

Roskarl: som mest 6 ex Kinnevikens 21.7 (KS)

Rödspov: 1 ex Dettern 18.5 (WS)

Kustsnäppa: som mest 12 ex Kinnevikens 30.7 (KS)

Småsnäppa: 1 ex Hindens rev 22.9 (KS)

Mosnäppa: 3 ex Kinnevikens 31.7 (KS)

Sandlöpare: 5 ex Kinnevikens 30.7 samt 4 obs under tiden 20.7 - 29.7 (KS)

Dvärggås: 2 ex Kinnevikens 22.8, 3 ex Kinnevikens 23.8 samt ytterligare
2 obs av enstaka fåglar under augusti

Skrántärna: 2 ex Kinnevikens 27.7 (NK)

Turturduva: 2 ex som mest under sommaren i Lidköping (KS)

Sparvuggla:1 ex Odensvik under vår - vintern (AW)

Berglärka:1 ex Kinnevik 1.1 (KS)

Ringtrast: 1 ex Söne 1.5 (PG)

Svart rödstjärt:2 sjungande fåglar under maj - aug i Lidköping (KS)

Näktergal:1 ex Filsbäck slutet av maj (KS),1 ex Hälleklis 3.6 (GA)

Trastsångare: 1 ex Strö 3.6 (AW,AA), 1 ex Otterstad 1.6 (BA)
2 ex Söne7.7 (PG)

Kärrensångare:1 ex Storeberg 1.6 (AW mfl), 1 ex Skofteby 11.6 (GA)

Mindre flugsnappare:1 ex Råbäck 27.5 (GA),1 ex Västerplana slutet av maj (KEO)

Bändelkorsnäbb:3 honfärgade ex Hindens rev 20.9 (KS)

Lappsparv:1 ex Truve 5.9 (KS)

Observatörer: AA = Anders Andersson, AW = Anders Widestrand, BA =
= Bo Andersson, GA = Göran Axelsson, GJ = Gunnar Johansson,
KR = Kjell Rydh, KS = Kjell Svensson, NK = Nisse Karvik, PG = Per
Grenabo, SL = Stefan Larsson, WS = Willy Svensson

INVENTERINGAR UNDER 1979

Årets första inventering ägde rum den 17.2. Endast tre personer ställde upp denna kalla februarimorgon. Termometern visade på -20 grader. Vi gjorde en kortare promenad vid Resville och såg vid fallet ett 100-tal gräsänder. För övrigt var det mycket fågelfattigt.

Den 24.3 hade vi ugglemorgon på Källandsö. Vädret var utmärkt, vindstilla och nollgradigt med ett lätt snöfall. Vi var inte mindre än 19 deltagare som fördelades i sex grupper. Resultatet blev också gott. På Källandsö hördes inte mindre än 4 pärlugglor och 17 - 18 kattugglor.

Den 1.6 var det dags för nattinventering. Även denna gång hade vi tur med vädret, ljumt och vindstilla. 18 deltagare fördelades längs kuststräckan Storeberg - Söne. Tre lag paddlade och de övriga gick längs stranden. Vid Storeberg noterades bla 1 kärrensångare, 1 vattenrall, 1 par knipor, 1 par krickor, 1 fisktärnekoloni med ett 20-tal par och vid Söne bla 4 - 5 gräshoppasångare, 1 vattenrall, 3 årtor, 2 sjöorrar och 2 par storspövar.

Årets sista inventering ägde rum den 8.12. Vädret var klart och kallt. De nordliga uddarna på Källandsö besöktes. Då vädret tidigare varit milt var det fortfarande gott om fågel i markerna. 120 storskrakar sågs fördelade på tre lokaler. Vid Björkholmen jagade en pilgrimsfalk en duva, 1 fjällvråk och 5 ormvräkar räknades in på hela Källandsö. För övrigt kan nämnas 2 sparvhökar, 2 havstrutar och 10 - talet korsnåbbar.

RIK SINVENTERINGAR

Under 1979 riksinventerades tre arter, brun kärrhök, sångsvan och rördrom. 6 par brun kärrhök räknades in, 2 par vid Söne och ett par vid Kedum, Truve, Brandsfjorden och Dettern. Inte någon rördrom hördes under året. Under 1980 skall smålom och trana riksinventeras. Känner Du till någon häckningsplats för någon av dessa arter så rapportera.

ÖLANDSRESAN -79

Med HK Linnés Ford Transit bussar och två peronbilar startade 24 av klubbens medlemmar den traditionella Ölandsresan. Trots de dåliga väderutsikterna var humöret på toppen och förväntan stor bland deltagarna. Det första målet på resan var ett besök vid "Ålkråkornes Ö" vid Värnanäs c:a 30 km söder Kalmar. Tyvärr var vädrets makter inte på vår sida. Ett hållande regn och ett kraftigt åskväder begränsade våra möjligheter till fina obsar på denna så intressanta lokal. (Beskriven i Fågellokalerna i Sverige) Helt misslyckad var inte besöket, bl.a visade sig en Skräntärna på mycket nära håll.

Efter en välbehövlig lunch i Kalmar fortsatte färden till Öland. Regnet avtog och vid ankomsten till Bejershamn var det endast ett lätt duggregn, som inte hindrade de förväntansfulla fågelskådarna. Utan större ansträngning kunde vi få den obligatoriska obsen av Höksångaren. Tyvärr saknades vadarna nästan helt, vilket för övrigt gällde samtliga lokaler vi besökte. Mycket glädjande var dock två spelande Kyrknarrar. Några av deltagarna hade turen att få se de vanligtvis så väl dolda fåglarna. En stor flock Frutgäss tillhörde också höjdpunkterna på denna lokal.

Efter Bejershamn var det hög tid för inkvartering hos Fru Osenius i Ås och ett första besök på Udden. Resultatet av besöken på Udden och i Lundarna var bl.a Flodsångare, Mindre flugsnappare och Rosenfink. Färden norrut via Petgårde till Horns ängar gav en del fina observationer. De blommande ängarna vid L.Horn visade sig från sin bästa sida och när sedan Halsbandsflugsnappare kunde beskådas av samtliga deltagare på nära håll var humöret på toppen trots tomma magar. Efter en stärkande lunch i Borgholm var det en trött men nöjd grupp fågelskådare som anträdde hemresan till Lidköping. En summering av antalet observerade arter gav 116, vilket får anses som mycket bra.

K-E, O

V Ä N E R S K Y D D S K O M M I T T E N

Klubbmötet i dec 1979 beslöt efter mycket moget övervägande att delta i Vänerskyddskommittens arbete. Först efter det att initiativtagarna till kommittén, Claes-Göran Ahlgren och Hans Kongbäck, personligen besökt klubben och övertygat om behovet av densamma, togs beslutet. Vad är då meningen med kommittén?

Ett möte i Mariestad i april 1979 fastslog att kommittén skall verka som ett arbets-, samarbets-, service- och kontaktorgan i frågor rörande natur- och miljöskydd i Vänern.

En arbetsgrupp på fyra personer tillsattes. Organisationen är nu uppbyggd enligt följande:

Samordnade arbetsgrupp

Kommunkontaktrepresentanter (I vårt fall Lidköpings fågelklubb)

Arbetsgrupper (Fågelklubben + ytterligare personer utanför)

En viktig uppgift för kommittén är naturligtvis att sprida information.

Det kan ju göras på många sätt. Informationsblad som medskickas de nya båtsportkorterna som kommer. Informationstavlor vid marinor, större bryggor och vid välbesökta tilläggsplatser kan exempelvis innehålla följande:

- a) Det närmaste belägna skärgårdsområdet
- b) Fågelskydd-fågelskyddsområden-varför vi har skyddsområden
- c) Skyddade arter
- d) Data om Vänern
- e) Hot mot fauna, flora och vatten
- f) Information om fåglars beteende och hur vi bör bete oss

Som sagt var, arbetet med kommittén har just börjat och det återstår mycket arbete innan man kan börja skönja resultatet. Här nedan följer slutligen den målsättning som ligger till grund för kommittén:

Vänerskyddskommittén vill

1. Öka och förmedla kontakten mellan organisationer och myndigheter.
2. Bistå och driva på bildningen av naturskyddsområden.
3. Verka för att detaljinventeringar av hela Väners fauna och flora genomförs.
4. Öka informationen till de som utnyttjar Vänern (allmänhet, båttorganisationer, turistföreningar m fl) för att därmed öka förståelsen för bevarande syften.
5. Samla upp erfarenhet från forskning.
6. Verka som rådgivande och vara remissorgan.

Flvttfåglarnas Bosporen - några intryck från en resa till Turkiet.

John Ahlgren och undertecknad företog i september förra året en resa till Turkiet. Resan var arrangerad av Skånes Ornitologiska Förening och som reseledare fungerade Lars Svensson och Håkan Delin.

Vi anlände till Istanbul på kvällen 16/9 och möttes av stark nordlig vind och ösregn. Följande dag hade ovädret dragit förbi och solen sken. Redan från hotellfönstret kunde vi börja bekanta oss med den turkiska fågelfaunan i form av några palmduvor.

De första dagarna var anslagna för en resa in i landet. Vi färdades runt Marmarasjön. Från bussen såg vi enstaka sträckande rovfåglar, och vid Izmit låg en flock på 400 årtor. Ett hundratal skäggtärnor hade flyguppvisning framför våra ögon. Ovädret och den efterföljande upplarmingen hade tydligen satt fart på sträcket. Följande dag kom man också att ha årets toppdag vid Bosporen med 5000 svarta storkar och närmare 4000 mindre skrikörnar.

På aftonen anlände vi till ottomanernas gamla huvudstad Bursa. Vi kom att stanna där i tre nätter och företog utflykter i omgivningarna. Staden ligger oerhört vackert på en bergssluttning och vi hade fin utsikt från hotellet. En morgon upptäckte Jompa en stor flock, som flög förbi med en duva i klorna. Vi lyckades dock inte artbestämna den.

Följande dag som var den 18/9 begav vi oss till Apolyontsjön. Denna dag kom för de flesta att bli resans höjdpunkt, och detta trots att den turkiska gastrointestinala bakteriefloran nu hade börjat göra sig påmind och nästan samtliga vid mer än ett tillfälle syntes få ett något ansträngt ansiktsuttryck och hastigt begav sig mot närmsta buske. Det stora art- och individantalet får tillskrivas sträcket som efter några dagars stiltje nu ånyo hade satt fart.

Vi åkte iväg tidigt från Bursa i strålände solsken. Först stannade vi vid sjöns norra strand. Ute på vattnet upptäckte vi en flock på 28 krushuvade pelikoner. Det var en fantastisk syn att se dessa enorma fåglar när de synbarligen utan ansträngning flög alldeles ovanför vattenytan. Då de flög kunde vi konstatera att vingarna undersidor var helt vita. Detta är det bästa fälttecknet för att skilja dem från "vanlig" pelikan, som vi också senare fick se. Den sistnämnda arten har nämligen svart på vingundersidornas handpennor och armpennor.

Vid stranden syntes en svart ibis och några silkeshägrar och kohägrar. Lite längre bort fälldes ett 40-tal roständer. I fjärran kunde vi se en ryttlande ormörm.

Efter ett ha provianterat i en liten by begav vi oss till sjöns sydända. Vi följde där en väg som går på en invallningsbank. Man hade fin utsikt över sjön och det omgivande landskapet. När vi hade upptäckt en flock biätare hoppade vi ur bussen. Biätarna flög omkring oss, flugor och satte sig sedan prydligt på en

telefontråd med varsin slända i näbben. Från ett snår hördes en cettisångare. Plötsligt flög en dvärgrördrom över vägen. Ute i sjön stod en rallhäger. 5-6 kungsfiskare sågs flyga ute över vattnet.

Vi åt sedan vår matsäck på en kulle i sjöns närhet. En bondes varning om kringströvande galna hundar fick klinga ohörd, när vi upptäckte en gammal stäpphökshanne, som på låg höjd flög över våra huvuden. Man kunde tydligt se att den första handpennan saknade svart, varigenom det svarta på vingpetsarna synes bilda en spetsigare kil in mot vingen än det gör hos ängshök eller blå kärrhök. Vi hade också såväl ormrörn som dvärgörn flygande över våra huvuden. I fjärran såg vi en jättelik skruv med 130 pelikaner.

På väg tillbaka till bussen såg vi flera hägerarter, 350 dvärgskarvar, långnäbbad mås, sandtärna, skäggtärna, minervauggla, masktörnskata, sporrvipa och mycket, mycket annat.

Nästa dag åkte vi upp på det närbelägna berget Uludağ. På uppfärden tittade vi på Krüpers nötväcka i en vacker lund med kringströvande getter och några herdar. Till skillnad från vår har den helt svart hjässa och en rödbrun fläck på bröstet. När vi kommit upp till toppen, fick vi se två unga pilgrimsfalkar. Efter en stund visade sig också en ung lammgam, som på majestätiska vingar avpatrullerade sluttingarna. Den rörde vingarna ytterst sällan. När den flaxade gjorde den det så djupt att vingpetsarna nästan möttes.

Resten av tiden tillbringade vi i Istanbul. Som bekant sker vid Bosporen en mäktig ansamling av sådana fåglar som föredrar att sträcka över land. Bland dessa märks framför allt rovfåglar och storkar. På den asiatiska sida av Bosporen finns två kullar, Büyük Çamlıca (Stora kullen) och Küçük Çamlıca (Lilla kullen), varifrån sträcket bäst studeras. Küçük Çamlıca är lummig och grön, och vi brukade börja dagarna där. Vid ankomsten till kullen välkomnades vi av en lärkfalksfamilj, som hade flyguppvisning. Det lönade sig att hela tiden hålla dem under uppsikt, för rätt som det var kunde det dyka upp en nymornad aftonfalk bland dem. I träden fanns det gott om häckspärv och mindre flugsnappare. Vid något tillfälle såg vi också blåkråka och sommargylling. I luften sågs stora flockar alpseglare. (Någon föreslog namnet alpsvala)

När termiken började, begav vi oss upp till Stora kullen. Denna plats ser vid första anblicken verkligen inte ut som de fågellokalerna vi vanligtvis är vana vid. Där finns en servering med mer eller/trasiga stolar. Det är mycket skräpigt runt omkring, ty någon "Håll rent i naturen"-kampanj har ännu inte slagit igenom här. Men när sträcket börjar, glömmen man allt detta. Nedanför vår ögon utbredde sig Istanbul med sina moskéer, Bosporen och Europabron. Ofta låg det ett dis över staden, som endast delvis syntes. Men så småningom kunde vi skönja, hur en allt mäktigare skruv av mindre skrikörn, svart stork eller ormråk började ta form. Eller plötsligt kunde det dyka upp ett 20-tal aftonfalkar liksom ur tomma intet för att sedan svärma som insekter över våra huvuden. Till detta kom så Lars Svenssons sakkunniga kommentarer, då och då interfolierat med oläten

från Istanbuls minareter eller serveringens transistorsändning av det senaste på Turktoppen.

De arter som dominerade under de två senaste veckorna i september var ormråk, mindre skrikörn och svart stork. Merparten av vit stork sträcker tidigare. Därefter mot kunde vi inte artbestämma någon större skrikörn. I äldre litteratur kan man se uppgifter på, att dessa skulle utgöra en ganska stor andel av skrikörnarna som sträcker över Bosporen. Enlig Lars Svensson har dessa troligen varit felbestämningar, ty tack vare ökade fältornitologiska kunskaper har man kunnat konstatera, att endast ett fåtal av denna art sträcker över Bosporen.

Bland övriga arter som sträckte märks ormrörn, dvärgörn, bivråk, balkanhök, brun glada, aftonfalk och lärkfalk. Vi såg också enstaka smutsgamar och vid något tillfälle gåsgam. En utförlig sammanställning av sträcket kommer att publiceras i Anser.

När jag efteråt försöker att summera mina intryck, tror jag att det viktigaste för mig under denna resa var den unika möjlighet man har vid Bosporen att studera ett stort antal arter i stor mängd. Man kan studera de olika arterna parallellt under skiftande observationsförhållanden och lära sig att identifiera dem. Alla presenterade sig inte rakt över våra huvuden utan skyttade endast i fjärran, men tack var våra duktiga reseledare fick vi lära oss, hur man även under dessa omständigheter kan artbestämma dem. Till detta kommer den rent estetiska upplevelsen av att avnjuta dessa ståtliga fåglar i stor mängd. Lika intressant tycker jag det var att under resan till det inre av Turkiet kunna studera en mängd arter i deras rätta biotoper.

Man kan också konstatera att ornitologin i viss mån är envälståndsföreteelse. Förutom vår grupp utgjordes fågelskådarna vid Bosporen av skandinavier, engelsmän, holländare och tyskar. Några turkiska ornitologer såg vi inte till. Någon systematisk sträckräkning liknande den vi har vid Falsterbo och Ottenby förekommer inte. Det finns ett Turkish Ornithological Society, Men detta har sitt säte i London.

Nöjda återvände vi till Sverige den 30/9.

Per Grenabo

I samband med vårinventeringen 1979 inkom de första rapporterna på att en parbildning hade skett mellan de utsläppta uvarna. Den hanne som nu hade lyckats ropa till sig en hona, föddes på Skansen 1976, och släpptes ett år senare från jaktvoljären i Strö. Vid utsläppet märktes uven med ett ving-märke i plast med nummer 33. Detta märke har möjligtgjort att vi har kunnat följa den under de åren som den har varit i frihet.

Honan, som nu har fått tag i en make, är troligtvis den hona som föddes i Strö den 11 maj 1978 och släpptes i september samma år. Hon uppehöll sig hela hösten i närheten av burarna. Men vid årsskiftet försvann hon för att senare dyka upp i hannens revir. Där uvarna både hördes och sågs tillsammans. Under hösten 1979 sattes en uvholk upp i reviret för att på så sätt hjälpa uvarna till en säkrare häckning. Nu var det bara att vänta och se vad som skulle hända under våren. Men förhoppningarna grusades då en av kontaktpersonerna, som bor i nära anslutning till reviret, ringde i början på februari och berättade att han i en vattenbrunn hittat en uv död och infrusen i isen. Jag åkte till platsen och hackade loss uven varvid jag snart, med ringnummrets hjälp, kunde konstatera att det var den revirhallande hanen.

I skrivande stund försöker jag att få fram en ny hane till den ensamma honan.

Av de tre avelsparen vi för närvarande har på Källand gick under våren-79 två par till häckning. Det 25-åriga paret (Oskar och Lotta), som fortfarande sitter kvar, på Bäckhagen gick inte till häckning troligtvis p.g.a den höga åldern. Det unga paret som sitter sedan två år i jaktvoljären i Strö gick till häckning. Honan värpte två ägg. Men det visade sig senare att det var två rötägg. Troligtvis ej befruktade. Vad detta berodde på är svårt att säga. Vi får hoppas på att det lyckas bättre för dem i vår.

Mellanparet som under det senaste året lyckades bra värpte tre ägg. Dessa tre ägg kläcktes efter 35 dygn den 25 april. Ungarna växte fort. Efter drygt två månader då ungarna var så stora att de gick omkring i buren hände följande. En av ungarna, en hona, låg och sov intill nätet. Hon hade sträckt ut ena foten genom nätet. I samma ögonblick hade en räv smugit sig fram till buren och tog tag med sina starka käkar i ungens fot och drog loss foten och hela låret. Ungen hittades senare död i buren.

De två återstående unghanarna märktes och släpptes i slutet av september.

Den sk Lidköpingsuven, som hörts och setts i Råda och inne i Lidköping har även denna vinter visat sig. Den har en längre tid hörts och setts i östra delen av staden.

För att hjälpa till med parbildningen anskaffades en 1-årig hona genom Projektet Berguv Sydvästs försorg. Honan som är född i Bohuslän placerades i en sk utsläppsbur i anslutning till den vilde hanen. Efter det att hanen och honan fått kontakt med varandra släpptes honan den 28 februari då hade hon suttit i buren drygt tre veckor. Vi får nu hoppas att den konstruerade parbildningen skall få ett lyckat resultat i form av en häckning, om än inte i år så till kommande säsongen

Lidköping februari 1980

Nils Karvik

Upprop

Alla rapporter och notiser ang. Berguv inom Skaraborgs län mottages tacksamt.

Nils Karvik, BlåklOCKSV 1, 531 57
Lidköping 0510/14238

Bildandet av en rovfågelgrupp inom klubben

Fågelfaunan är idag utsatt för negativ påverkan från många håll. Trafik, kraftledning, gifter m.m. skördar årligen många offer. En speciellt utsatt grupp är rovfågeln. Dessa utgör oftast toppen på näringskedjan och spelar för dessa stor roll. De flesta rovfåglar tillhör vad vi idag kallar kronvilt. Lagar och förordningar reglerar hur man förfar med redan dött villebråd. Dessa lagar tillkom för att dels stoppa olaglig handel med sällsynta djur dels för att analysera dödsorsaker m.m. för en grupp fåglar där artens existens står på spel.

Fynd av döda rovfåglar, ugglor och andra sällsynta fåglar rapporteras ofta till polisen av allmänheten. En del fåglar är kanske lindrigt skadade och kan kureras. Så vitt vi kan förstå har polisen små möjligheter till detta.

Detta är delar av en skrivelse som avfattades till polisen för att få till stånd ett samarbete. Det resulterade så småningom i att en rovfågelgrupp inom klubben tillsattes med uppgift att vara mottagare och vårdare av skadade fåglar samt vara polisen till hjälp vid identifiering. Samarbete med polisen har inletts.

Under hösten har även Statens naturvårdsverk kommit med anvisningar och förtydligande av jakt- och naturvårdslagstiftningen inom detta område. Klara linjer för hur verksamheten med omhändertagande finns beskrivet. I samma skrivelse finns också länsvis uppgifter på personer och institutioner som tar tillvara kronvilt. Där finns också rovfågelgruppen inom Lidköpings Fågelklubb upptagen. Dock med reservationen att vi endast tar emot fåglar.

Gruppen, vilken för närvarande består av Nils Karvik, John Ahlgren och Göran Axelsson, har också skaffat fram platser och burar där rehabilitering av skadade fåglar kan ske. Hittills under hösten har bl.a. tornfalk och jorduggla omhändertagits.

För att finansiera detta arbete har en fond bildats, "Jompas fond" med hänsyftning på det strömstare kort som John Ahlgren målat och som vi försålt för 2:-/styck. Omkring 120:- kr har hittills influtit. Det skall dock sägas att det mesta arbetet sker på ideell väg. Kostnaden för specialmat kan dock bli betungande och det är också klubbens mening att ersättning också skall kunna tas ur klubbens medel om det skulle behövas. Vi får väl all anledning att återkomma till rovfågelgruppen.

Sammanfattningsvis: Alla fynd av intressanta fågelarter som är skadade meddelas till någon i rovfågelgruppen (som vidarebefordrar nödvändig information till polismyndigheten). Alla fynd av dött kronvilt meddelas både polismyndigheten och klubbens rapportkommitté.

Anders

KNÖLSVAN OCH SKRATTMÅS I LIDKÖPINGS-TRAKTEN 1978-79

Karl-Eric Gustafsson & Clas Hermansson

Inledning

Under 1978 och 1979 gjordes en länsomfattande inventering av antalet häckande knölsvanar (*Cygnus olor*) och skrattmåsar (*Larus ridibundus*) i Skaraborgs län. Knölsvanen var dessutom riksinventeringsart år 1978. I denna artikel redovisas resultatet från Lidköpingstrakten, innefattande Vänerkusten från Storeberg i Dalbosjön till Råbäck i Kinnevikens nordöstra del. Området inkluderar även slättbygden till Särestad i sydväst och Skara i sydost. Artikeln upptar endast antalet häckande knölsvanar resp. skrattmåsar.

Metod

Vänerkusten och delar av inlandet flyginventerades båda åren, den 15 maj 1978 resp. den 5 juni 1979. Flyginventeringar ger emellertid inte en fullständig täckning, varför dessa även kompletterades med observationer från land och båt. För knölsvan uppskattas inventeringseffektiviteten till 90-95 % beroende på topografiska förhållanden, flyghöjd, hastighet m.m. Stora skrattmåskolonier torde emellertid vara lättare att upptäcka medan mindre kolonier eller enstaka par som häckar tillsammans med fiskmåsar lätt undgår upptäckt.

Således gjordes observationer från stränderna vid flera tillfällen båda åren samt från båt i Kållands skärgård den 17 juni 1979. För fastställande av häckning gällde för knölsvan ruvande fågel eller kläckt kull samt för skrattmåsar ruvande fågel, funnet bo med ägg eller dunungar. Stora kolonier av skrattmåsar, t.ex. på Fågelöarna, beräknades båda åren. För att minska störningsrisken på öar med skrattmåskolonier där dunungar fanns dokumenterades antalet vuxna fåglar fotografiskt vid uppflog.

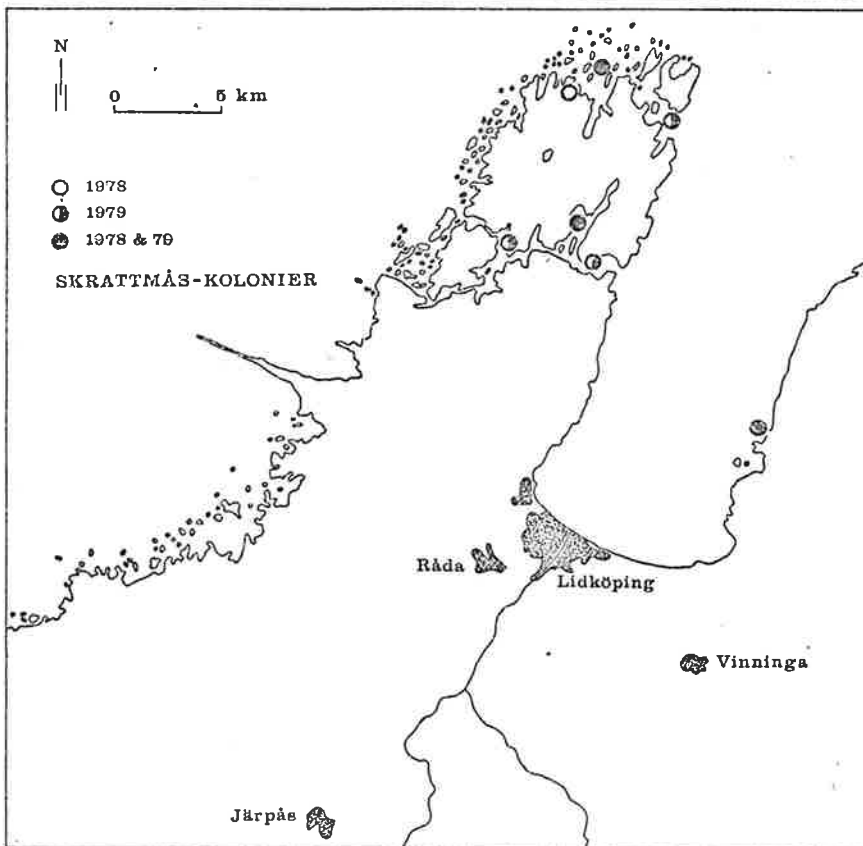
Resultat

Antalet häckande knölsvanar var 26 par 1978 resp. 10 par 1979. Inom samtliga delområden utom Ekens skärgård konstaterades ett lägre antal häckande par för år 1979. Preliminära siffror från hela länet visade samma förhållande. År 1978 registrerades 117 häckande par i Skaraborgs län mot ca 80 par för år 1979.

Det bör emellertid betonas att dessa siffror på intet vis direkt är att

Skrattnås - häckningsplatser och antalet häckande par (se även figur)

Plats	1978	1979
N Flatö, Ekens skrågård	ca 25	ca 260
Norviken, Ekens skrågård	7	-
Vetholmen, Ekens slärgård	-	3
Höviken, Ullersund	-	ca 50
Drakeberg, Ullersund	-	ca 30
Djäknarna, Fröjfjorden	4	ca 20
Fågelöarna	886	2171
Totalt	ca 922	ca 2534

Kompletteringar till ovanstående artikel om knölsvanens och skrattnåsens förekomst i Lidköpingstrakten är av största vikt och mottages tacksamt av förf. Samtliga, såväl äldre som aktuella för 1978-79 är av intresse.

Karl-Eric Gustafsson
Lillegårdsvägen 37 B, 541 42 Skövde
tel. 0500/81785

Clas Hermansson
Ädelstenvägen 17 A, 541 42 Skövde
tel. 0500/37895

Vårprogrammet efter årsmötet 6 mars ser ut enligt följande:

- ① Lördagen 22 mars 03.30 G:a vattentornet UCCLEINVENTERING (Göran A.)
- ② Lördagen 29 mars 06.00 G:a vattentornet ÖSTEN-HORNBORGASJÖN (Anders W.)
- ③ Torsdagen 10 april 18.30 KLUBBMÖTE Månesköldskolans bibliotek.
Först kommer Claes-Göran Ahlgren med genomgång inför fiskgjuseinventeringen.
Kvällen avslutas med att Lars Pettersson visar bilder från en paddeltur längs Copper-mine River i Alaska.
- ④ Lördagen 26 april 03.00 G:a vattentornet. TÅKERN-EXKURSION. Bilresa. Kostnaderna delas mellan deltagarna enl. klubbens principer. Juniorer betalar endast halv bilkostnad. Anmälan till Anders W. 60982 eller Stig Ö. 60949 före 19 april!
- ⑤ Torsdagen 8 maj 18.00. KLUBBMÖTE. Samling g:a vattentornet för bilresa till John Ahlgren, Hovgården, i närheten av Rösjö mosse sydväst om Hornborgasjön. Kostnader delas enligt klubbens principer.
- ⑥ Lördagen 17 maj 04.00 G:a vattentornet, Morgoninventering. Ring Göran 28325 några dagar före!
- ⑦ Onsdagen 21 maj 17.30 G:a vattentornet. Vi besöker någon lokal på Kinnekulle under Karl-Erik O.:s ledning. Bilresa.
- ⑧ Fredagen 6 juni 19.00 samling g:a vattentornet för den årliga NATTINVENTERINGEN längs Kållands kuster. Ring Göran A. 28325 några dagar före.

För juniorerna anordnas särskilt följande:

- ① Onsdagen 16 april 17.00. G:a vattentornet TRANEXKURSION. Anmälan till Anders W. senast torsd. 10 april. Kostnad 10 kr. Max 12 deltagare.
- ② Måndagen 5 maj 17.00 G:a vattentornet. Exkursion i Lidköpings närhet med cyklar och lämplig uteklädsel. (Nils K och Stig Ö.)

